

Väkivallan monet muodot

Väkivallan muodot kietoutuvat toisiinsa eri painotuksin eri tilanteissa, minkä vuoksi on tärkeää välttää sellaista ongelmanmäärittelyä, joka tarkastelee väkivallan eri muotoja erillisinä ilmiöinä (Nyqvist 2006). Pelon, häpeän ja syyllisyyden kokemukset ovat voimakkaita emotionaalisia mutta myös kehollisia kokemuksia, mikä tekee väkivallasta erityisen tuhoavan, haavoittavan ja traumatisoivan ongelman – väkivallan ilmenemismuodosta riippumatta.

Digitaalinen väkivalta	Digitaalisella väkivallalla (engl.digitaal abuse) viitataan laajasti ymmärrettyinä parisuhdeväkivaltaan ja eron jälkeiseen vainoon, jossa on hyödynnetty digitaalisia teknologioita esimerkiksi älypuhelimia, tietokoneita, sosiaalisen median alustoja, sähköpostia, paikannuslaitteita, pikaviestipalveluita tai vaikkapa internet-of-things-laitteita kuten hyvinvointiteknologiaa tai nettiin kytkettyä kodin elektroniikkaa. Digitaalisen väkivallan synonyyminä käytetään termiä <i>teknologiavälitteinen väkivalta</i> . Digitaalisella vainolla viitataan erityisesti entisen kumppanin ei-toivottuihin yhteydenottoihin ja yksityisyyden loukkauksiin eron jälkeen. Monissa tapauksissa digitaalinen väkivalta on alkanut parisuhteen aikana ja jatkuu – monesti jopa voimistuu – eron jälkeen. Digitaalisen väkivallan, henkisen väkivallan, pakottavan kontrollin ja vainon käsitteet ovat monilta osin päällekkäisiä.
Fyysinen väkivalta	Väkivalta käsitteellä viitataan useimmiten juuri fyysiseen väkivaltaan tai sen uhkaan. Fyysinen väkivalta on helpommin tunnistettavissa, se on voiman käyttöä, johon liittyy usein myös henkistä väkivaltaa. Fyysistä väkivaltaa on mm. lyöminen, kiinni pitäminen, potkiminen, töniminen, hiuksista repiminen, riepottelu, kuristaminen, raajojen vääntäminen, tavaroiden heitteleminen, palovamman tuottaminen, toistuva hoidon laiminlyönti jne. Siinä saatetaan käyttää erilaisia aseita esim. puukkoa tai käsiasetta.
Henkinen väkivalta	Henkinen väkivalta lienee yleisin väkivallan muoto. Henkinen väkivalta on sanallista uhkaamista, mykkäkoulua, toistuvaa huutamista, syyttelyä, nimittelyä, vähättelyä, painostamista, pelottelua, häirintää, sosiaalista eristämistä tai seuraamista. Se voi olla myös toiselle tärkeiden tavaroiden tuhoamista, itsensä vahingoittamisella uhkaamista esimerkiksi itsemurhalla tai tappouhkausten esittämistä. Piilevää henkistä väkivaltaa on uhan ilmaisiin luominen ja sanaton viestintä.
Kaltoinkohtelu ja laiminlyönti	Kaltoinkohtelu ja laiminlyönti voivat ilmetä esimerkiksi lapsen, vanhuksen tai vammaisen henkilön jättämisenä vaille hoitoa, apua tai huolenpitoa tilanteissa, joissa hän on ollut niistä riippuvainen. Kaltoinkohtelulla voidaan viitata myös lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön tai pahoinpitelyyn.
Kasvatuksellinen väkivalta	Lapsen kohdistuva kaltoinkohtelu on useimmiten kasvatuksellista. Toisin sanoen vanhemman tarkoitus ja tavoite ristiriitaisissa tilanteissa lapsen kanssa on ohjata ja säädellä lapsen toimintaa, ajattelua ja tunteita, rangaista lasta tai ylläpitää aikuisen auktoriteettiasemaa.
Kemiallinen väkivalta	Kemiallista väkivaltaa on läheisen tarvitsemien lääkkeiden kieltäminen tai nukuttavien, rauhoittavien ja huumavien lääkkeiden käyttöön pakottaminen. Kemiallisen väkivallan muotona pidetään myös alkoholin käyttöä nukuttamistarkoitukseen. Kemiallinen väkivalta kohdistuu erityisesti perheen lapsiin ja vanhuksiin.

Kunniaan liittyvä väkivalta	Kunniaan liittyvällä väkivallalla tarkoitetaan perheen tai suvun piirissä tapahtuvaa, kunniannormien puolustamiseen liittyvää väkivaltaa. Väkivalta voi olla muodoltaan fyysistä taikka psyykkistä, ja sen sytykkeenä voi toimia myös pelkkä epäily kunnianttomana pidetystä käytöksestä. Kunniaan liittyvän väkivallan muodot vaihtelevat pakkoavioliitosta tai muusta pakottamisesta ja rajoittamisesta, kuten tiukasta liikkumisen kontrolloinnista ja kiellosta opiskella, murhaan. Kunniaväkivaltaa esiintyy eri muodoissa myös Suomessa. Uskonto ei selitä kunniaväkivaltaa. Kyse on ilmiöstä, joka liittyy yhteisöllisiin kulttuureihin. Kunnia ei tällaisessa kulttuurissa ole yksilön asia vaan aina kollektiivista. Yksilön teot vaikuttavat yhteisön kunniaan.
Nettiväkivalta	Nettiväkivalta on internetissä tai muissa sähköisissä kanavissa tapahtuvaa vainoamista ja/tai ahdistelua. Kohteena voivat olla yksilöt, ryhmät tai organisaatiot. Nettiväkivalta on muodoltaan moninaista. Se voi pitää sisällään väärin syytösten, väittämien ja valheiden levittämistä sekä sellaisen tiedon keräämistä, jota voidaan herjauskeinona käyttää. Netti-väkivaltaa ovat myös teot, joilla saadaan haittaa aikaan, kuten identiteetin varastaminen ja datan tuhoaminen.
Seksuaalinen väkivalta	Seksuaalinen väkivalta on laaja käsite. Seksuaalisella väkivallalla viitataan yleensä raiskaukseen, insestiin, prostituutioon ja pornografiaan, jotka kaikki ovat seksuaalisen alistamisen muotoja. Seksuaalinen väkivalta tarkoittaa myös muun muassa seksuaalista ahdistelua, koskettelua, seksuaalisiin tekoihin tai pornografian katseluun pakottamista. Seksuaaliseen väkivaltaan liittyvää henkistä alistamista on kumppanin seksuaalisen haluttavuuden pilkkaaminen tai ulkopuolisen suhteiden avoin harrastaminen.
Taloudellinen väkivalta	Taloudellinen väkivalta ilmenee esim. kiristämisenä, harhauttamisena, kavaltamisena ja rahan käytön kontrolloimisena tai näillä uhkaamisella tai pelottelulla. Taloudelliseen kontrolliin liittyy usein vaatimus siitä, että on tehtävä pikkutarkka selvitys rahan käytöstä esimerkiksi kuitit esittämällä. Taloudellinen väkivalta liittyy usein muuhun väkivaltaan. Taloudellinen väkivalta voi kohdistua paitsi puolisoon ja lapsiin, mutta usein myös vanhuksiin. Aikuinen lapsi saattaa käyttää taloudellista väkivaltaa ikään tynyttä vanhempaansa kohtaan.
Uskonnollinen väkivalta	Uskonnollinen väkivalta voi ilmetä esimerkiksi uskollisilla säännöillä pelotteluna, uhkailuna ja painostamisena, toisen ihmisen uskonnollisuuden ja uskonnollisten tarpeiden halveksimisena ja pilkkaamisena tai uskonnon harjoittamisen kieltämisenä. Väkivaltana pidetään myös sitä, kun ihminen pakotetaan osallistumaan jonkun muun uskonnon säätelmiin normeihin ja sääntöihin.
Vainoaminen	Vainoamisella tarkoitetaan toistuvaa uhkailua, seuraamista, tarkkailua, yhteydenottoa tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa, joka aiheuttaa vainotussa henkilössä pelkoa ja ahdistusta. Vainoaminen voi tapahtua esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, puhelimen välityksellä tai vainottavan elinympäristössä kuten kodin lähistöllä tai julkisilla paikoilla.